

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
ของชุมชนเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

The peoples participation in cultural tourism of Chiangkhan community,
Chiangkhan district, Loei province

สุพิชญา บุญคำ¹ วิจิตรา ศรีสอน²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย และเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบล เชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำนวน 373 คน ใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test, F-test และ LSD

ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน จำนวน 4 ด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติตามแผนอยู่ในระดับมากที่สุด การมีส่วนร่วมของประชาชนในผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจแก้ปัญหา วางแผนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชน พบว่า ประชาชนที่มีอายุ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเชียงคานในภาพรวมแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

Abstract

The purpose of the study was the peoples participation in cultural tourism of community, Chiangkhan district, Loei province for compare with participating of peoples in tourism culture administration of Chiangkhan community, Chiangkhan district, Loei province. And separate follow personal factor and for study obstacle problem and the suggestion of the peoples participating in tourism culture administration of Chiangkhan community, Chiangkhan district, Loei province. This research is quantitative research. The sample that use in the research for example residence people stays within Chiangkhan municipal 373 persons amounts, use the

¹ นักศึกษา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการภาครัฐและเอกชน มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

² อาจารย์ ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

questionnaires are a tool in the saving collect the data and the statistics that use in data analysis for example, percentage, average, the value deviates the standard, t-test, F-test and LSD.

Results ; The peoples participation in cultural tourism of community, Chiangkhan district, Loei province in the overall image is in many level when consider lay a side 4 amounts are side meet that participating of the peoples in the practice follows the plan is in the level most, participating of the peoples in the gain is in many level, participating of peoples in the evaluation is in the average, and participating of people in the making a decision solve a problem, plan stay in the average. The peoples participation in cultural tourism of community, Chiangkhan district, Loei province separate follow the gender, age, marriage status, education level, occupation, the income shares to build month and period of homestead time in the community meet that people is old and the income shares to build month different participate in tourism culture administration of Chiangkhan community in overall different image reserves .05 significance way statistics level.

Keywords: the peoples participation, cultural tourism

ความเป็นมาของปัญหา

ทั้งในอดีตและปัจจุบัน การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือที่รัฐบาลให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีความสำคัญต่อการสร้างรายได้เพื่อใช้ในการพัฒนาประเทศเป็นอันดับต้นๆ นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังทำให้เกิดการพัฒนาไปในหลายๆ ภาคส่วนอย่างชัดเจน เช่น การเดินทาง ที่พัก การซื้อ-ขายของที่ระลึก ภัตตาคาร ร้านค้าต่างๆ การประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม เช่น การเพิ่มขึ้นของสถานที่พัก ทั้งโรงแรมขนาด 5 ดาว 4 ดาว ไปจนถึงที่พักแบบพื้นบ้านที่เรียกว่า โฮมสเตย์ การเพิ่มขึ้นของร้านอาหาร และแหล่งบริการอื่นๆ เพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ และการขยายตัวไปในแทบทุกภูมิภาคของไทย ก่อให้เกิดการตื่นตัวเพราะมองว่าเป็นเรื่องง่ายที่จะมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยวที่เป็นผู้มาซื้อสินค้าถึงที่ ไม่ว่าจะที่ใดก็ตาม แต่จากการที่ทรัพยากรการท่องเที่ยวมีจำกัด ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวทางด้านธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น ซึ่งผู้ดูแลหรือเป็นเจ้าของก็คือประชาชนที่

อยู่ในชุมชนนั้นๆ ว่าจะมีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวได้อย่างไร เพราะทรัพยากรทุกอย่างต้องมีข้อจำกัดในการใช้ทั้งสิ้น ซึ่งจากนโยบายการพัฒนาประเทศที่ผ่านมา โครงการพัฒนาหลายโครงการเป็นโครงการที่ดี แต่ไม่สามารถทำได้เนื่องจากมองที่โครงการเป็นตัวตั้ง ไม่ได้มองที่ประชาชน ดังนั้นการให้บทบาทและความสำคัญของประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและรู้สึกเป็นเจ้าของ จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาที่ยั่งยืน

การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชน และชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของสิทธิในการจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน โดยมองว่าการท่องเที่ยวต้องทำงานครอบคลุม 5 ด้าน พร้อมกัน ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม โดยชุมชนเป็นเจ้าของและมีส่วนร่วมในการจัดการ นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังสามารถเป็นเครื่องมือในการพัฒนาโดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเงื่อนไขและสร้างโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทสำคัญในการวางแผนทิศทางการ

พัฒนาชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชนที่มีแนวโน้มว่า การท่องเที่ยวจะรุกคืบเข้าไปถึง หรือต้องเปิดเผยชุมชนของตนให้เป็นที่รู้จักในวงกว้าง ให้มีการสร้างให้เกิดกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับการวางแผน การบริหารจัดการทรัพยากรและกระจายอำนาจการตัดสินใจโดยเน้นความสำคัญของการจัดการธรรมชาติแวดล้อมและใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนไปพร้อมกัน (สุชาติพิทย์ เข็มน้อย, 2554)

ชุมชนเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย เป็นหนึ่งพื้นที่ที่ได้รับการคัดเลือกและประกาศกำหนดเป็นพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (ราชกิจจานุเบกษา, 2554, เล่ม 128 ตอน 81 ง) ซึ่งมีจุดขายคือเรื่องของวิถีชีวิต และวัฒนธรรมอันเรียบง่ายของชุมชน รวมถึงความเป็นอดีตที่ยังคงกลิ่นอายของเมืองเก่าที่ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำโขงมานานกว่า 100 ปี ในช่วงปี 2553 จนถึงปี 2558 ถือได้ว่ากระแสการท่องเที่ยวเชียงคานได้รับความนิยมสูงสุดมีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้ามาเชียงคานจำนวนมาก ซึ่งการเข้ามาของนักท่องเที่ยวจำนวนมากมีผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบ ผลกระทบด้านบวก ได้แก่ มีการขยายตัวด้านการลงทุน ด้านเศรษฐกิจการค้าขาย ชุมชนมีรายได้เพิ่มมากขึ้นจากการท่องเที่ยว เช่น การบริการที่พัก อาหาร การขนส่ง เสื้อผ้า และสินค้าของที่ระลึก ส่วนผลกระทบด้านลบที่เกิดขึ้น ได้แก่ ปัญหาการจราจรติดขัด เนื่องจากมียานพาหนะเข้ามาในพื้นที่จำนวนมาก ถนนแคบและการจัดระเบียบการจราจร ปัญหาการต่อเติมบ้านเรือนไร้เอกลักษณ์พื้นถิ่น ชุมชนมีการแข่งขันกันสูงทำให้ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความมีน้ำใจซึ่งเป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิมของไทเชียงคานมีน้อยลง ปัญหาอื่นที่กำลังตามมา เช่น มีการสร้างประเพณีประดิษฐ์ ปัญหาสังคม และปัญหาขยะ ปัญหามลพิษ มีการประเมินว่าหากไม่มีการดำเนินการใดๆ ที่เป็นรูปธรรมอาจส่งผลให้กระแสการท่องเที่ยวเมืองเชียงคาน สูญหายไปอย่างรวดเร็ว เพราะนักท่องเที่ยว

ที่มาไม่ได้สัมผัสวิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณี ที่เป็นเอกลักษณ์ที่แท้จริงของไทเชียงคาน ซึ่งเป็นจุดขายดั้งเดิม ผลกระทบโดยตรงทั้งระยะสั้นระยะยาวจะเกิดขึ้นกับชาวเชียงคานที่เป็นคนพื้นถิ่น ซึ่งมีความเสี่ยงในการที่ตนเองและลูกหลานต้องมารู้เลียนแบบวัฒนธรรมและพฤติกรรมที่มากับนักท่องเที่ยวที่หลากหลาย จนอาจจะต้องสูญเสียวัฒนธรรม วิถีชีวิตและความเป็นตัวตนของไทเชียงคานในที่สุด (ธนะบุญ แจ่มกระจ่าง, 2554) ซึ่งการแก้ปัญหาที่แนวทางหนึ่งที่จะสามารถลดปัญหาที่เกิดขึ้นได้ คือ การส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนเชียงคานได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการท่องเที่ยว เพื่อให้ประชาชนในชุมชนเชียงคานเกิดความตื่นตัวและตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการป้องกัน ดูแลวางแผน และบริหารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเชียงคานด้วยตนเอง

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเชียงคานให้ดีขึ้น ให้กับผู้บริหารท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเอง ที่จะต้องมีส่วนร่วมในการปกป้องรักษาอัตลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเชียงคาน ให้คงความโดดเด่นทางด้านวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนตลอดไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของ

ชุมชนเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำแนกตาม
ปัจจัยส่วนบุคคล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งมี
ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่
อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียง
คาน จังหวัดเลย ข้อมูลจำนวนประชากรนับถึงเดือน
เมษายน 2559 มีจำนวนทั้งสิ้น 5,494 คน (เทศบาลตำบล
เชียงคาน, 2559)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่
อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน
จังหวัดเลย จำนวน 373 คน ได้จากการกำหนดขนาดของ
กลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณตามสูตรของทาไร่ ยามาเน่
และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (ตารางเลขสุ่ม)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบ
สอบถามประชาชนที่ผู้วิจัยได้จัดสร้างขึ้นจากการเก็บ
รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีจาก
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ศึกษาการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการบริหารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของ
ชุมชนเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยแบ่ง
แบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แบบสอบถาม
เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ
สมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และ
ระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชน เป็นแบบสอบถามปลาย
เปิด ชนิดตรวจสอบรายการ ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม
เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการ
ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเชียงคาน อำเภอเชียง
คาน จังหวัดเลย เป็นแบบสอบถามปลายปิด โดยแบ่ง

ออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การ
มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์
และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และส่วนที่ 3 เป็น
แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ
ของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการบริหารการ
ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเชียงคาน อำเภอเชียง
คาน จังหวัดเลย เป็นแบบสอบถามปลายเปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

มีขั้นตอนและวิธีการ ดังนี้

1. ทำการสำรวจข้อมูลต่างๆ เบื้องต้น โดยการ
ลงพื้นที่จริง เพื่อให้ผู้วิจัยได้ทราบเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของ
ชุมชนเชียงคาน กิจกรรมและสิ่งที่น่าสนใจภายในชุมชน
เชียงคาน รูปแบบการเดินทางและเส้นทางการเข้าถึง
ชุมชนเชียงคาน บุคคลและหน่วยงานต่างๆ ที่มีส่วน
เกี่ยวข้องกับชุมชนเชียงคาน ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการ
เก็บข้อมูล เป็นต้น

2. ติดต่อและนัดหมายบุคคลและหน่วยงาน
ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนเชียงคาน เพื่อขออนุญาตใช้
พื้นที่ในการเก็บข้อมูล และขอข้อมูลต่างๆ เพื่อ
ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ
จัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเชียงคาน
อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง
ในพื้นที่ที่ทำการศึกษาด้วยตนเอง โดยนำแบบสอบถามที่
ได้รับการแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ทำการแจกแบบสอบถามกับ
ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน
อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำนวน 373 คน ใช้วิธีการสุ่ม
ตัวอย่างแบบตามสะดวก

4. เก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่
มีความสมบูรณ์นำไปวิเคราะห์ประมวลผลทางสถิติ
แปลผล และสรุปผล ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับและนำมาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้คอมพิวเตอร์ในการคำนวณค่าสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติโดยมีขั้นตอนดังนี้.

1. วิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา อธิบายข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ค่าจำนวน และร้อยละ ส่วนการวิเคราะห์การมีส่วนร่วม การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติเชิงอนุมาน ใช้ในการวิเคราะห์ เพื่อทดสอบความแปรปรวนของสมมติฐานระหว่าง ตัวแปรอิสระ กับตัวแปรตาม โดยใช้สถิติ t-test, และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยใช้ F-test (one way analysis of variance: one – way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างจะทำการตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD (Least Square Difference)

3. การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงตรรกะ คำถามปลายเปิดที่ประชาชน ได้แสดงความคิดเห็นแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการท่องเที่ยวของชุมชนเชียงใหม่ อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลเชียงคานพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 216 คน อายุ 36-50 ปี จำนวน 173 คน สถานภาพสมรสแล้ว จำนวน 236 คน การศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 175 คน อาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 65 คน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

10,001-20,000 บาท จำนวน 145 คน และระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชนมากกว่า 10 ปี จำนวน 314 คน

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

การมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับการมีส่วนร่วม		แปลผล
	\bar{X}	S.D.	
1. การตัดสินใจ	3.32	0.72	ปานกลาง
2. การปฏิบัติ	4.46	0.74	มากที่สุด
3. ผลประโยชน์	4.17	0.70	มาก
4. การประเมินผล	3.39	0.79	ปานกลาง
รวม	3.84	0.77	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ด้านที่อยู่ในระดับมากเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติตามแผน อยู่ในระดับมากที่สุด การมีส่วนร่วมของประชาชนในผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจแก้ปัญหา วางแผน อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจแก้ปัญหา วางแผน พบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ มีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางการพัฒนาบุคลากร เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เช่น การจัดงานหรือ

กิจกรรม การให้ข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นต้น อยู่ในระดับมาก มีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยในชุมชนเชียงคาน อยู่ในระดับมาก และมีส่วนร่วมในการเข้าประชุมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่จัดให้มีขึ้นในชุมชนเชียงคาน อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ มีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาการจัดกิจกรรมเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมของชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติตามแผน พบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมในวันสำคัญเพื่อสืบสานวัฒนธรรมประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น วันสงกรานต์ วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา เป็นต้น อยู่ในระดับมากที่สุด มีส่วนร่วมในการดำเนินงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมและพัฒนาชุมชนเชียงคาน อยู่ในระดับมากที่สุด และมีส่วนร่วมในการดำเนินงานร่วมกับเทศบาลตำบลเชียงคาน เพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาชุมชนเชียงคาน อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ มีส่วนร่วมในการเป็นผู้นำกลุ่มหรือเป็นตัวแทนเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีขึ้นในชุมชนเชียงคาน อยู่ในระดับมาก

ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในผลประโยชน์ พบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ มีอาชีพหลักหรืออาชีพเสริมจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเชียงคาน อยู่ในระดับมากที่สุด ได้รับรายได้เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน เชียงคาน อยู่ในระดับมากที่สุด และได้ใช้ประโยชน์จากชุมชนเชียงคานเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ มีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุ

ของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนเชียงคาน เช่น การสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน การร่วมมือของคนในชุมชน เป็นต้น อยู่ในระดับมาก

ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ มีส่วนร่วมในการติดตามการทำงานของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเชียงคาน อยู่ในระดับมาก มีส่วนร่วมในการประเมินการให้บริการของร้านค้าและธุรกิจต่างๆ ที่มีในชุมชนเชียงคาน อยู่ในระดับมาก และมีส่วนร่วมในการติดตามการดำเนินงานของคณะกรรมการชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเชียงคาน อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ มีส่วนร่วมในการประเมิน สิ่งที่ส่งผลกระทบต่อในทางที่ดีและไม่ดีต่อทรัพยากร ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	t-test/F-est	p-value
เพศ	.281	.134
อายุ	.716*	.000
สถานภาพ	.030	.882
ระดับการศึกษา	3.092	.152
อาชีพ	1.131	.346
รายได้เฉลี่ย	.233*	.010
ระยะเวลาพักอาศัยในชุมชน	2.856	.208

*p ≤ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในภายในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน ที่มีเพศ สถานภาพ

ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเชียงคาน อำเภอ เชียงคาน จังหวัดเลย ไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน ที่มีอายุ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเชียงคาน อำเภอ เชียงคาน จังหวัดเลย แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

ผลการศึกษากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเชียงคาน อำเภอ เชียงคาน จังหวัดเลย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติตามแผน อยู่ในระดับมากที่สุด การมีส่วนร่วมของประชาชนในผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก ส่วนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจแก้ปัญหา วางแผน และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน ยังขาดความรู้ความเข้าใจ ไม่เห็นความสำคัญ และขาดจิตสำนึกของการมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา ค้นหาปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ตลอดจนการค้นหาวិธีการแก้ไขปัญหารวมทั้งการเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนเชียงคานเท่าที่ควร และคิดว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ปัญหา วางแผน เป็นหน้าที่หลักของเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอ เชียงคาน และหน่วยงานราชการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ทำหน้าที่ในการรวบรวมปัญหา วางแผน และดำเนินการแก้ไขเองทั้งหมด จึงไม่จำเป็นที่จะต้องเข้าร่วม

ตัดสินใจและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐฐณีญา หมื่นหนู (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนกรณีศึกษา เทศบาลตำบลทะเลน้อยและเทศบาลตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทั้ง 5 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์ รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติกิจกรรม และการมีส่วนร่วมด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาการมีส่วนร่วมด้านการติดตามและประเมินผล การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของเทศบาลตำบลทะเลน้อยและเทศบาลตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง พบว่า ประชาชนที่มีเพศอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิกร มาเอียด (2555) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุไม่เกิน 30 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบอาชีพรับจ้าง และอาศัยอยู่ในชุมชนตั้งแต่ทัศนคติในภาพรวมทางบวกระดับมาก โดยด้านอื่นๆ อยู่ในระดับมากทั้งหมด ยกเว้นด้านการประชาสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยการมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ และการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และการมีส่วนร่วมในการคิดและการติดตามประเมินผลอยู่ในระดับน้อย ผลการศึกษา

ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับการมีส่วนร่วมพบว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง และพบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนกับการมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลสรุปข้างต้นหน่วยงานภาครัฐ ประชาชน องค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมมือในการปรับปรุง พัฒนา หาแนวทางเพิ่มศักยภาพการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวในด้านต่างๆ ให้มากยิ่งขึ้น จึงจะทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งเกิดผลดีแบบยั่งยืนต่อไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของ คมลักษณ์ สงทิพย์ (2557) ได้ ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษา ตลาดน้ำวัดตะเคียน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตลาดน้ำวัดตะเคียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาแต่ละด้านของการมีส่วนร่วม พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์มากที่สุด โดยรวมอยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับน้อย และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ ในด้านความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของประชาชน พบว่า ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยมีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 15.28 (ระดับความรู้ความเข้าใจมาก)

สรุปผลการวิจัย

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ด้านที่อยู่ในระดับมากเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติตามแผน อยู่ในระดับมากที่สุด การมีส่วนร่วมของประชาชนในผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจแก้ปัญหา วางแผน อยู่ในระดับปานกลาง

การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ภายในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และระยะเวลาที่พักอาศัยในชุมชนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่อาศัยอยู่ภายในเขตเทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ที่มีอายุและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. เทศบาลตำบลเชียงคาน ควรมีแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่คือ สร้างแรงกระตุ้นให้เกิดความรักและหวงแหนชุมชน เป็นแบบอย่างและจัดกิจกรรมอันเป็นการส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรม เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นๆ ซึ่งจะเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนไปโดยปริยาย อีกทั้งใช้มาตรการทางกฎหมายประกอบด้วย

2. เทศบาลตำบลเชียงคาน ควรให้ประชาชนได้เข้าถึงรูปแบบ โอกาส และวิธีที่จะเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย โดยจะต้องประชุมชี้แจงในทุกๆ โอกาส เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบถึงวิธีการในการเข้าร่วมกิจกรรมที่เทศบาลจัดขึ้น เช่น โครงการเทศบาลพบปะประชาชน โครงการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลฯ เป็นต้น

3. เทศบาลตำบลเชียงคาน ควรจัดกิจกรรมเทศบาลพบประชาชน เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและเสนอข้อเสนอแนะ พร้อมรับทราบปัญหาและกล้าที่จะร่วมแก้ปัญหา วางแผน มากขึ้น

4. เทศบาลตำบลเชียงคาน ควรจัดให้มีกิจกรรมฉลอง “เชียงคาน เมืองโบราณริมฝั่งโขง” ขึ้นเป็นประจำทุกปี เพื่อเป็นการรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวเชียงคาน โดยยังมีประเพณีการไสยาตรข้าวเหนียวยามเช้า ซึ่งถือว่าเป็นประเพณีที่มีมาช้านาน และเป็นเอกลักษณ์ของเชียงคานอีกอย่างหนึ่ง

5. เทศบาลตำบลเชียงคาน ควรให้การสนับสนุนส่งเสริม และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่มีคุณค่าของท้องถิ่น โดยการจัดกิจกรรม ส่งเสริมวัฒนธรรม การละเล่น และประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นให้คงอยู่และแพร่หลายเป็นที่ยอมรับแก่บุคคลทั่วไปและทั่วถึง ส่งเสริมการดำเนินการของสภาวัฒนธรรมในท้องถิ่น ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการสนับสนุนและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นให้แพร่หลาย และคงอยู่เป็นมรดกสืบทอดไปสู่คนรุ่นหลัง ในรูปแบบการสนับสนุนด้านการดำเนินการ การขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานของภาครัฐ ส่วนกลางหรือเอกชน ฯลฯ และส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยของท้องถิ่นให้แพร่หลายในเด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไป ในรูปแบบการจัดกิจกรรม นิทรรศการภูมิปัญญาไทย ท้องถิ่น จากผู้ทรงคุณวุฒิภูมิปัญญาไทย หรือจากศิลปินแห่งชาติซึ่งเป็นที่ยอมรับ

6. เทศบาลตำบลเชียงคาน ควรพัฒนา ดูแล และอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมควบคู่กันไป จัดสิ่งอำนวยความสะดวกและมาตรการรักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว ให้ดียิ่งขึ้น

7. เทศบาลตำบลเชียงคาน ควรใช้ทฤษฎีการเกลี้ยกล่อมมวลชน กล่าวคือ การทำให้ประชาชนเกิดความต้องการที่จะมีเกียรติยศชื่อเสียง ได้แก่ สร้างความภาคภูมิใจ ความต้องการดีเด่นในเรื่องหนึ่งที่จะให้ได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น ทำให้ประชาชนรู้สึกมั่นใจในตนเอง และการสร้างความรู้สึกรักให้ประชาชนรู้สึกรักเล็งเห็นคุณค่า ประโยชน์ และหวงแหนศิลปวัฒนธรรมของชุมชนมากขึ้น ซึ่งจะถือได้ว่าประชาชนชาวเชียงคานได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเชียงคานไปโดยปริยาย

8. เทศบาลตำบลเชียงคาน ควรมีการก่อสร้าง ซ่อมแซม และปรับปรุงภูมิทัศน์ บริเวณรอบๆ ย่านชุมชน บ้านไม้เก่า ให้มีความสวยงาม มีเอกลักษณ์โดดเด่น เป็นที่ประทับใจแก่นักท่องเที่ยว ควบคู่กับการอนุรักษ์ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย เพื่อให้มีแนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ซึ่งจะเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้นและสร้างรายได้ให้กับชุมชน ทำให้คนในชุมชนไม่เกิดการว่างงาน

2. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ในรูปแบบอื่น เช่น นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวมีส่วนช่วยในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนเชียงคานมากขึ้นเพียงใด

เอกสารอ้างอิง

คมลักษณ์ สงทิพย์. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษา ตลาดน้ำวัดตะเคียน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

ณัฐธิดา หมื่นหนู. (2554). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา เทศบาลตำบลทะเลน้อยและเทศบาลตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง. วารสารแสดงตน พอร์ต, 9(2), 1-12.

เทศบาลตำบลเชียงคาน. (2559). แผนพัฒนาเทศบาลตำบลเชียงคาน 3 ปี (พ.ศ. 2560-2562) เทศบาลตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย. เลย : เทศบาลตำบลเชียงคาน.

ธนะบุญ แจ่มกระจ่าง. (2554). เชียงคาน เลย์ เมืองเก่าเล่าเรื่องใหม่ : เพ็ลส แอนดีไพร์ช. กรุงเทพฯ : บริษัท เปี่ยม จำกัด.

นิกร มาเอียด. (2555). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

พื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดเลย. (2554). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 128 ตอน 81 ง. หน้า 20.

สุชาติพิทย์ เข็มน้อย. (2554). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา : ตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม. การค้นคว้าอิสระปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.